

RÖRDROMMEN I NORDÖSTRA SKÅNE ÅR 2000

Ingrid Laike och Bertil Åhsberg

Inledning

Rördrommen förekommer främst i näringsrika sjöar med stora vassar och är fascinerande genom sin ovanliga "sång" och sitt undangömda leverne. Fågeln förekommer relativt sparsamt och lokalt i Sydsverige upp till ca Mälardalen. Normalt flyttar den söderut, men den kan övervintra särskilt om vintrarna är milda. Under 2000 gjordes den tidigaste observation av rördrom den 16 januari i Äspet. De sista gjordes i Äspet 26 dec och Hammarsjön 27 dec.

Bakgrund

Genom ett EU initiativ är rördrommen utvald som inventeringsart år 2000 i en stor del av Europa. EU genomför s k "Action plans" för ett antal skyddsvärda fågelarter. I Sverige har Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) beslutat delta genom att ha rördrommen som riks-inventeringsart år 2000. Rördrommen har tidigare riksinventerats år 1969 och 1979 (för resultat för nordöstra Skåne 1979, se Witzell 1979 och 1980).

Även länsstyrelsen är intresserad av resultaten och behöver relatera förekomsterna till de sk SPA-områdena (Special Protection Areas) som pekats ut med stöd av EU:s fågeldirektiv.

Metod

Alla tidigare kända och andra tänkbara lokaler - se tabellen - inventerades vid minst två tillfällen med några veckors mellanrum, under den mest lätesaktiva perioden, som i Skåne bestämdes till 10 april -10 juni.

Antalet tutande hanar registrerades vid besöken. Tutande hane förutsattes indikera ett fast revir alternativt försök till revir. För att registreras som fast revir krävdes att tutande hane hörts vid båda besöken. I de fall tutande hane bara hörts vid ett tillfälle registrerades observationen som tillfällig. Arten är polygam, dvs en hane kan ha flera honor, vilket också kan snedvrider resultatet.

Fåglarnas revir bestämdes lägesmässigt så noggrant som möjligt.

Inventeringen kompletterades med spontant inlämnade rapporter i samband med årsrapporteringen.

Rördrom, Annika Waldemarsson

Ansvariga för observationerna på de olika lokalerna utsågs bland klubbens medlemmar. Vid Hammarsjön arbetade inventerare i grupp, för att i görligaste mån undvika dubbelräkning.

Resultat

Inventeringen gav att det inom Nordöstra Skånes Fågklubbs område, dvs Kristianstad och Bromölla kommuner, år 2000

fanns totalt 23-27 tutande hanar, vilket kan innebära lika många häckningar. Av Skånes drygt 40 observerade tutande hanar fanns således det övervägande antalet här (figur 1).

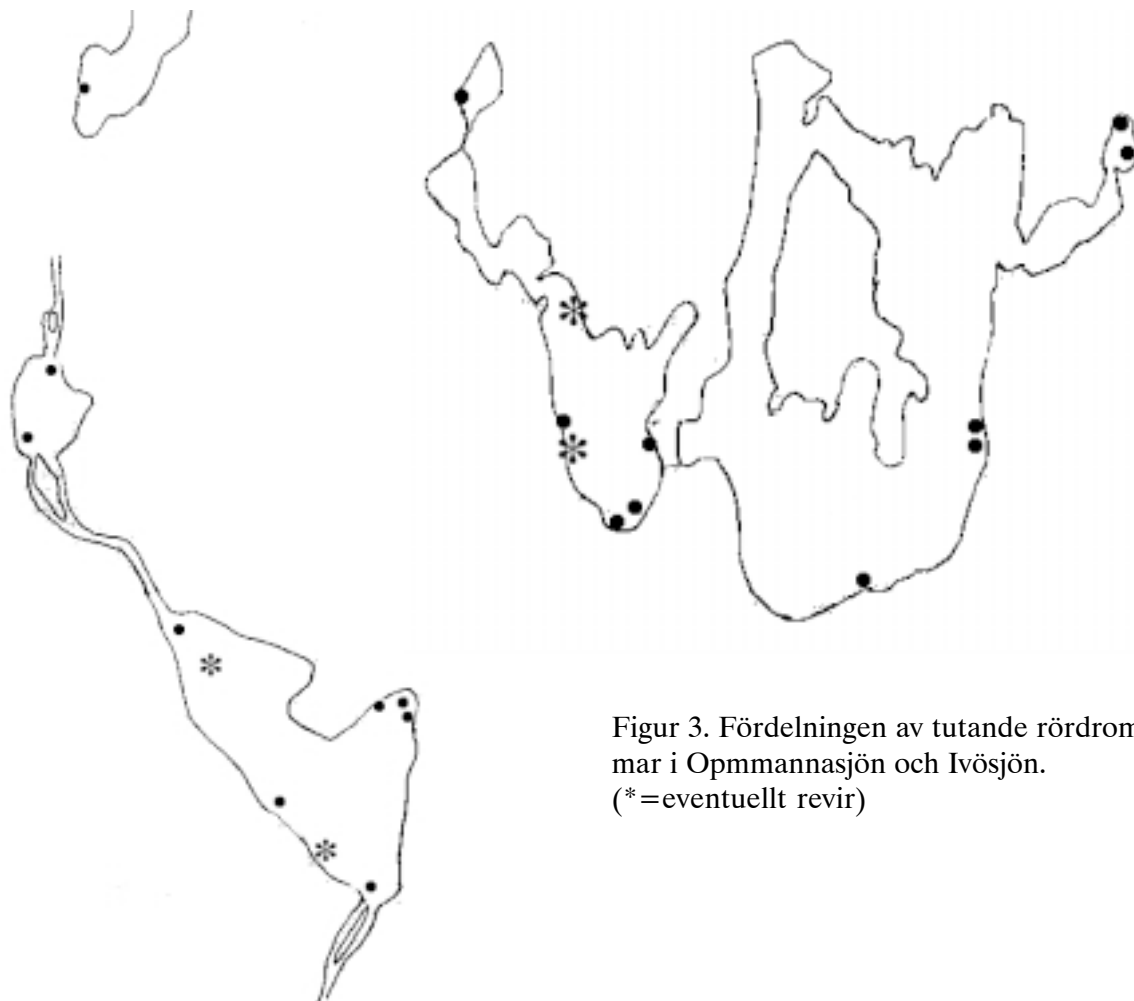
Fördelningen på lokaler framgår av tabell 1, där även resultatet från spontant rapporterade rördrommar under åren 1989-1999 tagits med.

Figur 1. Rördrommens utbredning i Skåne 2000.

Tabell 1. Antalet tutande rördrommar i nordöstra Skåne 1989-2000.

Rapportlokal	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	2000
Gummastorpasjön				1	2	1		1			1	
Araslövssjön		1	1	3	2	3	3	1	1	1		2
Karpalunds dammar			1									
Hammarsjön	5	5	6	6-7	8-9	8-9	8	6	4	3-4	3-4	6-8
Svarta sjö	1		1	1	1			1				
Egeside			1				1					
Pulken												1
Ymgsjö						1	1					
Äspet			1									
Råbelövssjön			1			3	2	2		1		1
Oppmannasjön				1	1	2	2	2	1	1	1	5-7
Ivösjön			1	1	3	2	3	2	2	1	2	5
Vejla sjö (S Kjugekull)								1		1	1	1
Levrasjön												1
Siesjön				2	1							1
ÅRSSUMMA	5	6	13	15-16	18-19	20	20	16	8	8-9	8-9	23-27

Figur 2. Fördelningen av tutande rördrommar i Hammarsjön, Araslövssjön och Råbelövssjön. (*=eventuellt revir)

Figur 3. Fördelningen av tutande rördrommar i Oppmannasjön och Ivösjön. (*=eventuellt revir)

Vid Karpalundsdammarna har tutande hane hörts vid flera tillfällen under 2000. Denna torde vara samma fågel som registrerats på södra Araslövssjön.

Vid Vejla sjö har en tutande rördrom registrerats, dock har vid ett tillfälle hörts två fåglar, varav den ena bedömts komma från södra Ivösjön.

Diskussion

Resultatet för år 2000 visar på det högsta antalet rördrommar hittills i nordöstra Skåne. Antalet är dubbelt så högt som 1999. Åren 1992-95 rapporterades ett relativt konstant antal tutande hanar, som

dock låg drygt 10 st under årets inventeringsresultat.

De mest iögonfallande ökningarna lokalt är i Oppmannasjön, nu 6-8 mot tidigare som mest 2, samt i Ivösjön, nu 5 mot tidigare som mest 3. Av intresse är även att två nya häckningslokaler har konstaterats; Pulken och Levrassjön.

Det kan ifrågasättas om ökningen totalt verkligen är så stor som siffrorna visar. Man kan misstänka att viss underreportering har skett de år då det inte varit riksinventering. Beträffande den kraftigt ökade förekomsten av rördrom i

Oppmannasjön och Ivösjön kan man undra om lokalerna förändrats.

Under åren 1989 till 1994 skedde en uppgång av antalet fåglar, varefter antalet i princip halverades mellan 1996 och 1997. Arten har återhämtat sig och ökat kraftigt under 2000.

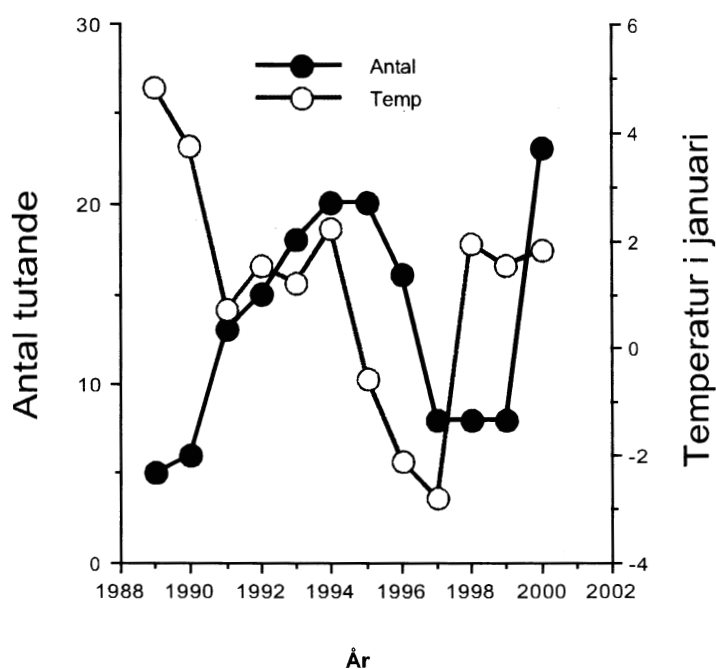
Man kan fråga sig vad det lägre antalet rördrommar under perioden 1997-99 kan bero på. Kan kalla vintrar ha påverkat? Från SMHI har inhämtats statistik över medeltemperaturen i januari i Kristianstad (Everöd) under perioden 1989-2000. Se figur 4 med diagram över temperatur och fågelantal.

Av diagrammet framgår att att det verkar finnas ett samband mellan januari-

temperaturen och antalet rapporterade spelande rördrommar. Den nedgång i antalet fåglar som omnämnts ovan överensstämmer väl med de låga medeltemperaturerna - under noll grader - i januari 1996 (-2,1) och 1997 (-2,8). Den låga temperaturen kan förmodas medföra en sämre överlevnad orsakad av försämrad födotillgång under kalla vintrar med isläggning för de rördrommar som stannar eller ökad födokonkurrens på de lokaler dit de flyttar.

Slutsatser

Antalet rördrommar förefaller att öka i antal i nordöstra Skåne trots vissa bakslag under perioder med kalla vintrar (medeltemperatur under 0 grader). Det antal fåglar som registrerats under år 2000 är det högsta hittills i området.

Figur 4. Förändringen av antalet tutande rördrommar i nordöstra Skåne och medeltemperaturen i januari (från Everöd) mellan år 1989 och 2000 .

Medverkande inventerare

Tack till inventerarna Niklas Jeppsson, Ulf Jungbeck, Annette Strand, Ulf Hidås, Arna och Lennart Östh, Patrik Olofsson, Per Hagberg, Hans Cronert, Charlotte Wigermo, Brita Lavesson, Bo Olsson, Annika och Sven Waldemarsson, Jan Persson, Nils Waldemarsson, Lennart Adolfs-

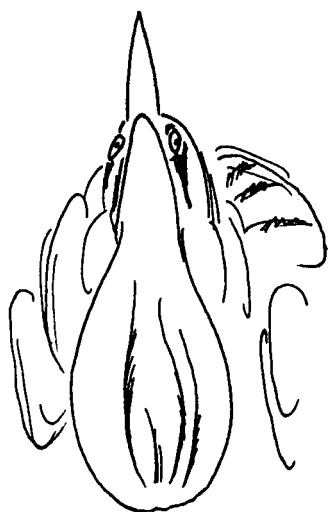
son samt alla de som bidragit med spontana rapporter.

Ett särskilt tack till Thomas Lindblad och Hans Cronert för värdefulla synpunkter och goda råd.

Referenser

- Broberg, Lars. 1971. Rördrommen i Sverige 1969, Vår fågelvärld 1971/2.
 Fåglar i nordöstra Skåne 1989-1999. Uppsatser i SPOVEN. Lokala rapportkommittén i Nordöstra Skånes Fågelklubb.
 Fåglar i Skåne 1989-1999. ANSER, Supplement. Regionala rapportkommittén för Skåne. Götmark, Frank. 1999. Rördrom, dvärgmåsar riksinventering år 2000, Vår fågelvärld 1999/6-7. Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska institut (SMHI).
 Wittzell, Håkan. 1979. Rördrommen i nordöstra Skåne 1979. Information från Nordöstra Skånes Fågelklubb 1979/6.
 Wittzell, Håkan. 1980. Rördrommen i nordöstra Skåne 1979 – rättelser och tillägg. Information från Nordöstra Skånes Fågelklubb 1980/1.

Ingrid Laike och Bertil Åhsberg, Bokvägen 42, 291 43 Kristianstad

Rolf Johansson 1989